

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля
« 30 » червня

Юрій БІДЗІЛЯ

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Українська мова і література. Зарубіжна література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

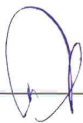
Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» (Синтаксис складного речення) для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Зарубіжна література».

Розробник: *Вовченко Галина Іванівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української мови**.
Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.
Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	7-й	7-й
	Лекції:	
	32 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	28 год.	6 год.
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	60 год.	104 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасна українська мова: Синтаксис складного речення» є наступне: домогтися засвоєння основних понять теоретичного та практичного синтаксису складного речення, сформувані і закріпити навички лінгвістичного аналізу синтаксичних конструкцій будь-якого рівня складності, добитися вміння застосовувати набуті раніше знання з курсів синтаксису простого речення та морфології сучасної української літературної мови, забезпечивши таким чином міжпредметні зв'язки, прищепити потребу і вміння користуватися різноманітними науковими джерелами для глибшого усвідомлення суті неоднозначних явищ синтаксису, у процесі самостійної роботи добувати нову актуальну інформацію про закономірності лінгвальних явищ.

Зміст курсу синтаксису складного речення сучасної української літературної мови спрямований на поглиблене сприйняття теорії речення у всій різноманітності проявів синтаксичних побудов. Студенти оволодівають прийомами лінгвістичного аналізу складних синтаксичних конструкцій із сурядним та підрядним зв'язком, предикативних одиниць зі сполучниковим та безсполучниковим поєднанням, вивчають сучасні класифікації таких конструкцій і вчать критично їх осмислювати та оцінювати на основі класичного синтаксису, який в україністиці має глибокі і міцні традиції.

Відповідно до освітньої програми «Українська мова і література. Зарубіжна література», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) здатність вирішувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти (**ПК**);
- 2) здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (**ЗК 1**);
- 3) здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя (**ЗК 2**);
- 4) здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (**ЗК 3**);
- 5) здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (**ЗК 5**);
- 6) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК 7**);
- 7) здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків (**ФК 1**);
- 8) здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури, у практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти (**ПК 1**);
- 9) здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах (**ПК 2**);
- 10) здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт (**ПК 3**);
- 11) здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний лінгвістичний, літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно із сучасними вимогами та репрезентувати результати

наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом (ПК 8).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 6 «Вступ до мовознавства»

ОК 11 «Сучасна українська мова» (Синтаксис словосполучення і простого речення)

ОК 23 «Латинська мова».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова і література. Зарубіжна література» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
<i>Знає</i> основні історичні етапи розвитку предметної галузі.	РН 1
<i>Уміє оперувати</i> базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5
<i>Усвідомлює</i> цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.	РН 12
<i>Знає</i> сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та за її межами.	РН 13
<i>Пояснює</i> особливості розвитку української мови і літератури, зарубіжної літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; <i>порівнює</i> мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.	РН 14
<i>Володіє</i> комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), <i>здатний</i> удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.	РН 15
<i>Уміє</i> працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.	РН 17
<i>Володіє</i> основами професійної культури, <i>має здатність</i> створювати, редагувати й перекладати тексти фахового змісту.	РН 19
<i>Використовує</i> гуманістичний потенціал української мови і літератури, зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.	РН 21
<i>Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати</i> теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури для виконання освітньої програми в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти.	РН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами вищої освіти після опанування навчальної дисципліни «Сучасна українська мова».

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<i>Знання основних історичних етапів розвитку предметної галузі.</i>	РН 1
<i>Знання базових категорій та понять спеціальності та вміння їх застосування в професійній сфері.</i>	РН 5
<i>Володіння обсягом знань із синтаксису складного речення для успішної професійної діяльності та формування наукового світогляду.</i>	РН 12
<i>Знання сучасних філологічних і дидактичних засад навчання української мови та літератури, мовних норм, соціокультурної ситуації розвитку української мови, особливостей використання мовних одиниць у певному контексті, мовного дискурсу художньої літератури й сучасності, провідних тенденцій розвитку літературного процесу в Україні.</i>	РН 13
<i>Уміння аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію в навчальному процесі, застосовувати теоретичні знання про синтаксис складного речення для вирішення проблем у ЗССО та закладах фахової передвищої освіти відповідно до чинних програм.</i>	РН 14
<i>Володіння комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатність удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.</i>	РН 15
<i>Уміння критично ставитися до інформації, добирати її з різних джерел із використанням, зокрема, комп'ютерних технологій.</i>	РН 17
<i>Уміння створювати й редагувати різні зразки текстів із складними реченнями, використовувати різні типи складних речень у педагогічній діяльності.</i>	РН 19
<i>Уміння формувати дидактичний матеріал, використовуючи гуманістичний потенціал української мови і літератури, для плекання духовного світу громадян України.</i>	РН 21
<i>Знання, розуміння і демонстрація здатності реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури для виконання освітньої програми в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти.</i>	РН 22

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: 1) забезпечення опанування навчального предмета (**словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні**); 2) стимулювання та мотивації навчальної діяльності (**дискусії, творча робота**); 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Оцінювання поточних результатів практичних занять та домашніх вправ, тематичний контроль, оцінювання самостійних робіт, рефератів та виконання підсумкових модульних робіт.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова з наступними видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, письмове тестування.

Форма модульного контролю: письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи. Модульні контрольні роботи (№ 1 і №2) містять по три теоретичні питання (по 5 балів), складне речення для повного синтаксико-морфологічного аналізу (25 балів) та 5 тестових завдань (по 2 бали), усього 50 балів. Решту 50 балів студенти отримують за аудиторну роботу. Рейтинговий результат за семестр встановлюємо шляхом середнього арифметичного за отримані бали з двох модульних контролів протягом семестру.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний чи письмовий іспит (з елементами тестів) може бути виставлений за результатами балів, набраних студентом при поточному контролі на практичних заняттях, тематичному контролі, самостійної, індивідуальної роботи й підсумкової модульної контрольної роботи. Сума балів обраховується в межах 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3					50	100
T1	T2	T1	T2	T1	T2	T3	T4	T5		
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
Модуль 3		Модуль 4						50	100
T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	50	7	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка **відмінно (А)** виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання, а при виконанні практичного завдання застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Оцінка **добре (В)** виставляється здобувачеві, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Оцінка **добре (С)** виставляється здобувачеві, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності. Оцінка **задовільно (D)** виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При

виконанні практичних завдань здобувач припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу. Оцінка **задовільно (E)** виставляється, коли здобувач не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача. Оцінка **незадовільно (FX)** виставляється здобувачеві, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні. Оцінка **незадовільно (F)** виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань здобувачів дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Загальна кількість балів, яку може отримати здобувач, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою. «Відмінно» отримує здобувач за відмінне виконання роботи та відповіді без істотних помилок та огріхів (90-100 балів). «Добре» здобувач отримує, якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на результат контрольної роботи (74-89 балів). «Задовільно» отримує здобувач, якщо робота виконана не в повному обсязі, допущена певна кількість помилок та неточностей, відсутні висновки за виконаними розрахунками (60-73 бали). «Незадовільно» отримує здобувач у разі допущення великої кількості помилок (менше 60 балів), що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Складне речення. Складне речення як синтаксична одиниця. Основні ознаки складного речення. Типи синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень у складному реченні. Паратаксис та гіпотаксис у складних синтаксичних конструкціях. Поняття про елементарні та неелементарні синтаксичні побудови. Лінгводидактичні засади вивчення складного речення в загальноосвітній школі.

Тема 2. Способи і засоби вираження синтаксичних поєднань у складних конструкціях. Основні способи і засоби вираження синтаксичних зв'язків та синтаксичних відношень у складному реченні. Специфіка сполучних слів як засобу вираження синтаксичного зв'язку у складному реченні. Критерії розмежування омонімічних сполучників та сполучних слів у складному реченні.

Модуль 2.

Тема 1. Складносурядне речення.

Визначення складносурядного речення як синтаксичної одиниці. Основи класифікації складносурядних речень. Типи складносурядних речень. Єднальні складносурядні речення. Зіставні складносурядні речення. Протиставні складносурядні речення. Розділові складносурядні речення. Градаційні складносурядні речення. Складносурядні речення з пояснювальними сполучниками.

Тема 2. Аналіз засобів поєднання у складносурядному реченні.

Характеристика складу та функціонально-семантичних властивостей сурядних сполучників. Питання про так звані аналоги сполучників сурядності. Пунктуація у складносурядному реченні. Правила вживання коми і крапки з комою у складносурядному реченні. Правила невживання коми у складносурядному реченні. Правила вживання тире у складносурядному реченні.

Модуль 3.

Тема 1. Складнопірядне речення. Логіко-граматична класифікація.

Визначення складнопірядного речення як синтаксичної одиниці. Основні ознаки складнопірядного речення. Засоби зв'язку пірядної частини з головною. Принципи логіко-граматичної класифікації пірядних речень. Критичні погляди дослідників на логіко-граматичну класифікацію. Види пірядних речень за логіко-граматичною класифікацією.

Тема 2. Складнопірядні речення з пірядними підметовими і присудковими.

Пірядні підметові речення та їх структурно-функціональні різновиди. Пірядні присудкові речення та їх особливості.

Тема 3. Складнопірядні речення з пірядними додатковими та означальними. Пірядні додаткові речення та їх структурно-функціональні різновиди. Принципи розрізнення пірядних підметових та додаткових речень, що відносяться до відносно безособових головних речень. Пірядні означальні речення та їх структурно-функціональні різновиди. Принципи розрізнення присудкових та означальних речень, що відносяться до співвідносно-вказівних займенників у головному реченні.

Тема 4. Складнопірядні речення з пірядними обставинними.

Проблема класифікації пірядних обставинних речень. Пірядні речення місця та їх різновиди. Пірядні речення часу та їх різновиди. Пірядні речення способу дії та їх різновиди. Проблема розрізнення неповних пірядних речень способу дії та другорядних членів простого речення, виражених порівняльними зворотами. Пірядні речення міри і ступеня. Розрізнення пірядних міри і ступеня та пірядних способу дії, що відносяться до співвідносних слів-займенників такий, -а, -е, -і та прислівника так у головному реченні. Пірядні речення причини та пірядні мети. Пірядні речення умови та їх різновиди. Пірядні речення допустові та їх різновиди. Пірядні наслідкові речення.

Тема 5. Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопірядних речень.

Принципи структурно-семантичної класифікації. Види складнопірядних речень за структурно-семантичною класифікацією. Складнопірядні речення нерозчленованої структури з пірядними присубстантивно-атрибутивними (власне атрибутивними та атрибутивно-поширювальними); з пірядними займенниково-співвідносними; з пірядними з'ясувальними. Складнопірядні речення розчленованої структури з пірядними місця, часу, причини, наслідковими, мети, умовними, порівняльними, допустовими, приєднувальними.

Формально-граматична класифікація складнопідрядних речень та її принципи. Види підрядних речень за формально-граматичною класифікацією.

Тема 6. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Складносупідрядні речення.

Складнопідрядні речення з кількома підрядними та їх структурні типи. Складносупідрядні речення. Засоби зв'язку супідрядних речень між собою та з головним реченням. Структурні різновиди складносупідрядних речень. Речення з однорідною супідрядністю. Речення з неоднорідною супідрядністю. Речення з різночленною супідрядністю. Речення з супідрядністю змішаного типу.

Тема 7. Інші види багатокомпонентних складнопідрядних речень.

Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю. Складнопідрядні речення з кількома підрядними змішаного типу (із супідрядністю та послідовною підрядністю).

Модуль 4.

Тема 1. Безсполучникове складне речення.

Поняття складного безсполучникового речення. З історії дослідження складних безсполучникових конструкцій. Проблема співвідношення безсполучникових і сполучникових речень. Класифікація безсполучникових складних речень. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами. Пунктуація в складному безсполучниковому реченні з однотипними частинами.

Тема 2. Безсполучникове складне речення з різнотипними частинами. Інші синтаксичні конструкції та пунктуація.

Визначення складних безсполучникових речень із різнотипними частинами. Типи синтаксичних відношень у складних безсполучникових реченнях із різнотипними частинами. Види безсполучникових речень із різнотипними частинами. Пунктуація у складному безсполучниковому реченні з різнотипними частинами.

Тема 3. Період.

Поняття періоду в сучасній лінгвістиці. Структурні, семантичні та інтонаційні особливості періоду. Члени періоду. Пунктуація в періоді.

Тема 4. Надфразна єдність.

Поняття про надфразну єдність, або складне синтаксичне ціле. Структурно-семантичні особливості надфразної єдності. Засоби зв'язку між компонентами надфразних єдностей. Різновиди надфразних єдностей.

Тема 5. Конструкції чужого мовлення.

Чуже мовлення та способи його передачі. Пряма мова. Непряма мова. Невласна пряма мова. Правила заміни прямої мови на непряму. Інші способи передачі чужого мовлення. Діалог. Полілог. Цитата. Пунктуація при різних способах передачі чужого мовлення.

Тема 6. Українська пунктуація.

Поняття пунктуації. Принципи української пунктуації. З історії української пунктуації. Пунктограма. Типи розділових знаків за функцією та вживанням.

Тема 7. Види розділових знаків та їх використання.

Види розділових знаків та їх використання. Особливості пунктуації в текстах різного функціонального призначення.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
МОДУЛЬ 1. Складне речення								
Тема 1. Складне речення. Лінгводидактичні засади опрацювання теми у загальноосвітній школі.	7	2	1	4	8	1	1	6
Тема 2. Способи і засоби вираження синтаксичних поєднань у складних конструкціях.	5	2	1	2	7	1		6
Разом за модулем 1	12	4	2	6	15	2	1	12
МОДУЛЬ 2. Сполучникові складні речення								
Тема 1. Складносурядне речення.	7	2	1	4	8	1	1	6
Тема 2. Аналіз засобів поєднання у складносурядному реченні. Класифікація складносурядних речень.	5	2	1	2	7	1		6
Разом за модулем 2	12	4	2	6	15	2	1	12
МОДУЛЬ 3. Складнопідрядні речення та їх класифікація								
Тема 1. Складнопідрядне речення. Логіко-граматична класифікація.	8	2	2	4	8	1	1	6
Тема 2. Складнопідрядні речення з підрядними підметовими і присудковими.	7	2	1	4	7	1		6
Тема 3. Складнопідрядні речення з підрядними додатковими та означальними	7	2	1	4	6			6
Тема 4. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними	8	2	2	4	6			6
Тема 5. Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопідрядних речень.	8	2	2	4	8	1	1	6
Тема 6. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Складносупідрядні речення.	6	1	1	4	8	1	1	6
Тема 7. Інші види багатокомпонентних складнопідрядних речень.	6	1	1	4	6			6
Разом за модулем 3	50	12	10	28	49	4	3	42

МОДУЛЬ 4. Безсполучникове складне речення.

Інші синтаксичні структури та пунктуація.

Тема 1. Безсполучникове складне речення. Безсполучникове складне речення з однотипними частинами.	8	2	2	4	8	1	1	6
Тема 2. Безсполучникове складне речення з різнотипними частинами.	8	2	2	4	7	1		6
Тема 3. Період.	8	2	2	4	6			6
Тема 4. Надфразна єдність.	6	2	2	2	6			6
Тема 5. Конструкції чужого мовлення.	6	2	2	2	6			6
Тема 6. Українська пунктуація. Види розділових знаків та їх використання.	10	2	4	4	8			8
Разом за модулем 4	46	12	14	20	41	2	1	38
Разом за семестр	120	32	28	60	120	10	6	104

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Складне речення. Типи складного речення. Вивчення складного речення у загальноосвітній середній школі.	2	1
2	Складносурядне речення.	2	1
3	Складнопідрядне речення. Логіко-граматична класифікація.	2	1
4	Складнопідрядні підметові, присудкові, додаткові та означальні речення.	2	
5	Складнопідрядні обставинні речення.	2	
6	Структурно-семантична та формально-граматична класифікації складнопідрядних речень.	2	1
7	Багатокомпонентні складнопідрядні речення (складнопідрядні речення з кількома підрядними).	2	1
8	Безсполучникове складне речення з однотипними частинами.	2	1
9	Безсполучникове складнопідрядне речення з різнотипними частинами.	2	
10	Період.	2	
11	Надфразна єдність.	2	
12	Конструкції чужого мовлення.	2	
13	Українська пунктуація.	2	
14	Комплексний аналіз складних синтаксичних конструкцій.	2	
Разом		28	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Категорія предикативності у складному реченні.	4	8
2	Загальна і власне синтаксична семантика речення.	4	8
3	Внутрішня синтаксична організація складного речення.	4	8
4	Модальність і часова віднесеність як зовнішньо-синтаксичні ознаки складного речення.	4	8
5	Критерії розмежування омонімічних сполучників і сполучних слів у складному реченні.	4	8
6	Проблема класифікації складносурядних речень.	4	8
7	Особливості класифікацій складнопідрядних речень в українській лінгвістиці.	4	8
8	Набутки логіко-граматичної класифікації складнопідрядних речень.	4	8
9	Сильні та слабкі сторони структурно-семантичної класифікації складнопідрядних речень.	4	8
10	Безсполучниковість складного речення як проблема синтаксису складного речення.	4	8
11	Основні особливості періодичної мови.	4	8
12	Засоби зв'язку у складному синтаксичному цілому.	4	8
13	Особливості надфразних єдностей.	4	8
14	Види і способи передачі чужого мовлення.	4	8
15	Історія української пунктуаційної системи.	4	8
	Разом	60	104

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання визначаються викладачем згідно з методичними вказівками до синтаксису складного речення.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- Бевзенко С.П., Литвин Л.П., Семеренко Г.В. Сучасна українська мова: Синтаксис. Київ: Вища школа, 2005.
- Вовченко Галина. Синтаксис складного речення сучасної української літературної мови: Навчально-методичний посібник у 2-х ч. Ужгород: ФОП Ребрик А.І. 2022. 92 с.
- Городенська К.Г. Сполучникові складносурядні речення української мови в нових координатах формально-граматичної та семантико-синтаксичної структури: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2022. 208 с.
- Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Синтаксис української мови. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010.

5. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / за ред. А.К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.
6. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004.

Допоміжна література

7. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ: Наукова думка, 1992.
8. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ: Либідь, 1993.
9. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. Київ: Радянська школа, 1982.
10. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Наукова думка, 1983.
11. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. 2-е вид., перероблене і доповнене. Київ: Вища школа, 1989.
12. Галас А.М. Структурні і функціональні особливості періоду в українській літературній мові: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Ужгород, 1997.
13. Галас А.М. Період у сучасній українській літературній мові: Навч.-мет. посібник для студентів філологічних спеціальностей. Ужгород, 2002.
14. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985.
15. Грищенко А.П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1969.
16. Гуйванюк Н.В., Кардашук О.В., Кульбабська О.В. Синтаксис сучасної української мови: Схеми і таблиці / Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2000.
17. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення. Теоретично-практичний блок. Чернівці: Рута, 2003.
18. Гуйванюк Н.В. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць. Чернівці: Рута, 1999.
19. Доленко М.Т., Дацюк І.І., Кашук А.Г. Сучасна українська мова / 3-є вид., переробл. і доп. Київ: Вища школа, 1987.
20. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Харків: Вища школа, 1980.
21. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного мовлення. Київ, 1973.
22. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Довідник. Харків, 2004.
23. Єрмоленко С.Я. Синтаксис і стилістична семантика. Київ: Наукова думка, 1982.
24. Єрмоленко С.Я., Бирик С.П., Тодор О.Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я.Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001.
25. Жовтобрюх М.А. Українська літературна мова. Київ: Наукова думка, 1984.
26. Загнітко А. Теоретична граматика української мови: Синтаксис. Донецьк: ДонНУ, 2001.
27. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови. Тернопіль, 2002.
28. Історія української мови: Синтаксис. Київ: Наукова думка, 1983.
29. Кадельчук В.В. Розділові знаки в складносурядних реченнях. *Укр. мова і літ. в школі*. 1973. №8. С.54-57.
30. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. Київ: Либідь, 1995.
31. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови: Синтаксис / 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Рад. шк., 1965. Ч.ІІ.
32. Курс сучасної української літературної мови / За ред. акад. Л.А.Булаховського: У 2 т. Т.2: Синтаксис. Київ: Рад. школа, 1951.
33. Лінгвістичний аналіз: Практикум / За ред. Г.Р. Передрій. Київ: Видавничий центр «Академія», 2005.
34. Новий довідник: Українська мова та література. Київ: ТОВ «Казка», 2006.

35. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: Навчальний посібник. Київ: «Ленвіт», 2006. 134 с.
36. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
37. Слинко І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994.
38. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1972.
39. Сучасна українська літературна мова / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас та ін. / За ред. М.Я. Плющ. Київ: Вища школа, 1994.
40. Сучасна українська літературна мова / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін. / За ред. О.Д. Пономарева. Київ: Либідь, 1997.
41. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000.
42. Українська мова. Тести. 5-12 класи: Посібник / За ред. Н.В. Гуйванюк. Київ: ВЦ «Академія», 2007.
43. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019.
44. Шульжук К.Ф. Синтаксис складного речення. Рівне, 2000.

Словники

45. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики/автор, гол. ред. Бусел В.Т. Київ–Ірпінь: Перун, 2003. 896 с.
46. Великий тлумачний словник української мови. Київ–Ірпінь: Перун. 2005. 1728 с.
47. Тоцька Н.І. Українська пунктуація: Практикум. Київ, 1989.

Шкільні підручники

48. Авраменко О. Українська мова: підручник для 6 кл. загальн.середн. освіти / Олександр Авраменко, Зара Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с.
49. Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 кл. загальноосв. навч. закл. / В.В. Заболотний, О.В. Заболотний. Київ: Генеза, 2017. 272 с.
50. Електронний підручник з сучасної української мови. URL: <http://www.philolog.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
51. Методичні матеріали до уроків, олімпіад та конкурсів. Календарне планування, тематична атестація, атестація учителя, розробки уроків. URL: <http://www.ukrmova.dn.ua> – українська мова та література.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

52. Наукова бібліотека УжНУ. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>
53. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
54. Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
55. НУШ. URL: <https://nus.org.ua/>
56. Репозитарій УжНУ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
57. Сайт УжНУ URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/>
58. Семеног О. М. Електронний навчально-методичний комплекс «Словесник»: <http://www.children.edu-ua.ne>
59. Урок української: http://www.t.kiev.ua/urok_ukrain